

EEN MUS VALT TER AARDE

Linda Spalding
Een mus valt ter aarde

Vertaald door
Mariella Duindam en Dorien de Vries

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

De citaten uit de *Aeneis* zijn vertaald door Henk Schoonhoven en door Piet Schrijvers, de citaten uit de *Georgica* door Piet Schrijvers.

ISBN 978 90 239 9470 1

NUR 302

Vertaling Mariella Duindam en Dorien de Vries
Ontwerp omslag Wil Immink
Omslagbeeld Valentino Sani / Trevillion Images

Oorspronkelijk verschenen bij McClelland & Stewart, onderdeel van Random House of Canada Limited, Ontario, Canada, onder de titel *The Purchase*.

Oorspronkelijke tekst © 2012 Linda Spalding
Nederlandse vertaling © 2014 Mariella Duindam en Dorien de Vries

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

*Ter nagedachtenis aan mijn broer Skip, zoon van Jacob,
zoon van Boyd, zoon van Martin, zoon van John,
die de zoon was van Daniel Dickinson.*

DEEL I

Daniel keek opzij naar de dochter die zat waar de vrouw hoort te zitten. Kille zon met een zweempje sneeuw. De nieuwe vrouw zat achter hem, als een vreemde, terwijl de jongere kinderen hoestend en klappertandend tegen elkaar aan kropen, huiverend in de wind. De zwaarbeladen wagen kerfde de weg en terzijde van die weg raasde de rivier meedogenloos voort. Het water stroomde noordoostwaarts terwijl Daniel met alles wat hij op de wereld bezat gestaag de andere kant op reed, biddend om wild en om dikke takken die ze ter beschutting konden opstapelen.

‘We moeten voor donker een plek zoeken,’ zei de dochter, die dertien jaar oud was en de teugels voerde.

Daniel luisterde niet. Hij hoorde het geknars van een wiel en het geraas van de rivier. Hij hoorde zijn vader – die vermanende stem die hem nooit meer zou toespreken – maar zijn dochter, die hem op vrijwel dezelfde toon toesprak, zijn dochter hoorde hij niet.

Na een tijdje bracht het kind de twee paarden tot staan en herhaalde dat ze hun kamp moesten opslaan nu er nog licht aan de hemel was. De nieuwe vrouw zette een paar borden op de bok en het kind, dat Mary heette, haalde gepeld vlees uit een kist achterin. Vijf dagen waren ze nu onderweg en er begonnen zich vaste gewoonten te vormen. Morgenochtend zou er sneeuw liggen, het vuur zou uit zijn en de kinderen zouden verder moeten zonder iets

warms te eten of te drinken. Ze zouden hun plaats in de zwaarbelaste wagen weer innemen en Daniels prachtige Pennsylvaniaanse merries zouden schichtig bokkend achteruit wijken. Een man die te paard reisde kon in drie dagen wel honderd mijl halen, maar met een wagen vol huilende en hoestende kinderen waren de bergachtige wegen van Virginia één grote beproeving van modder, omgehakte bomen en boosaardige, geruisloos groeiende dennen.

De kinderen, klein nog en uitsluitend met hun eigen gedachten bezig, waren zich maar vaag bewust van de gevaren op de weg en in het grote, dreigend opdoemende woud. Ze hadden nauwelijks oog voor de aanvankelijk mild glooiende maar later steeds woestere bergen, want alles kwam slechts geleidelijk op hen af, als schimmen in een akelige droom. De bergen waren niets anders dan een verstoring van de ruimte tussen land en lucht. Het woud werd aan alle kanten dichter en donkerder. In een paar weken tijd hadden ze hun moeder zien sterven en afscheid moeten nemen van hun huis en hun spulletjes, hun omgeving en hun dagelijkse leventje, hun school en hun kameraadjes. Ze hadden gemerkt dat mensen hen plotseling kil behandelden en hun deuren voor hen sloten. Hoe moesten ze zoiets begrijpen? Er waren wel meer wagens die Pennsylvania verlieten en naar het zuidwesten reden, maar geen daarvan was zo met rampspoed beladen als die met de vijf kinderen, de weduwnaar en zijn nieuwe bruid.

Daniel sprak over bomen en beschreef zijn kinderen de gele den en de witte eik. Hij wees hun op een hert dat roerloos tussen de struiken stond, maar deed geen poging om te jagen of op de schepselen in het water te vissen. Als quaker bezat hij geen vuurwapen; zolang hij nog geen eigen gewassen verbouwde, was hij aangewezen op zijn voedselvoorraad. Het was november, een slechte tijd om te reizen, maar ondanks de regen, de koude wind en de zere kelen

hield hij zichzelf voor dat hij geen keuze had. De Oudsten hadden hem uit de gemeenschap gestoten en nu trok hij stuurloos, dakloos en eenzaam over een drukbereden weg. De nieuwe vrouw en de kinderen telden voor hem niet als gezelschap. Planten waren ze, ontworteld nog voor ze hun eigen vorm hadden aangenomen. Ze waren op drift geraakt op deze bergweg, boven een rivier die hen afsneed van alles waarop ze waren gaan rekenen. 'Als ik straks erf, krijgen we een mooi stuk land,' had zijn dierbare Rebecca steeds gezegd als hij weer eens gemopperd had over zijn afhankelijkheid van haar familie. Van het begin af aan had ze hem dat voorgehouden, en uiteindelijk had hij besloten dat het geen schande was om een rijke vrouw te hebben. Twaalf jaar had hij voor het tabaksbedrijf van zijn schoonvader gewerkt, maar toen, na de geboorte van haar vijfde kind, was Rebecca ziek geworden. Heel plotseling was het gebeurd, en iedereen liep verbijsterd rond terwijl Daniel in de vlam van haar nachtklaar zat te staren en probeerde het allemaal te begrijpen. Hij verwaarloosde zijn werk en vergat te eten en zich te wassen. De verzorging van de kinderen liet hij over aan een vijftienjarig meisje dat hij uit het armenhuis had gehaald, een wees. Haar naam was Ruth Boyd.

Moeder Grube scharrelde zenuwachtig in de keuken rond terwijl Rebecca in haar hemelbed lag en de mouw van haar man vasthield. De hele familie Grube liep voortdurend onaangekondigd in en uit, maar nadat Rebecca gestorven was, op de eenentwintigste dag na de geboorte van Joseph, leken ze wel in rook op te gaan. De zusters waren getrouwd en hadden zelf een groot gezin; de ouders waren op leeftijd. Terwijl de burens eten afgaven bij de keukendeur, zat Daniel alleen in zijn studeerkamer te huilen en te bidden, onzeker over wat er nu van hem verwacht werd.

'Gij zult een schandaal veroorzaken als gij dat dienstmeisje in uw huis laat wonen,' vermaande zijn vader hem.

‘Gij moet een echte moeder voor uw kinderen zoeken.’

‘Ruth Boyd is wees,’ had Daniel geantwoord. Echt krachtig had zijn protest niet geklonken. Hij had haar in dienst genomen op grond van een leercontract en vond niet dat hij haar terug kon brengen. ‘Ze kan daar niet meer heen,’ zei hij eenvoudig. Hij herinnerde zich hoe ze naar zijn wagen was gerend in een rafelige ruitjesjurk en op schoenen met gescheurde zijnaden. Haar cape was kapot en op haar vilten muts zaten vlekken.

‘En als gij nu uit het Genootschap wordt gestoten omdat gij een ongehuwd meisje in huis hebt?’ had zijn vader gevraagd. ‘Waar wilt gij dan heen?’

‘Dan ga ik naar Virginia.’ Het was een gemompeld dreigement geweest. ‘Het land van de verdraagzaamheid.’

‘Het land van de slavernij.’ Daniels vader had de grove handen van een steenhouwer. ‘En weet gij wel wat James Madison daar heeft uitgericht?’

‘Ja, vader, maar dat is een betrekkelijk milde wet, die –’

‘Die onze grondwet aan zijn laars lapt,’ zei de oude man bits, ‘en dat terwijl Virginia zich ten doel stelt presidenten te kweken en uit angst voor terechte represailles van de federalisten bezig is een militie bijeen te brengen.’ Daniels vader had zijn hoed afgenomen en wuifde zich koelte toe. ‘Straks besluiten ze nog de Unie helemaal te verlaten.’

‘Er is vrijheid van godsdienst...’ In Brandywine speelden de Oudsten voor rechter door ieders gedrag langs de meetlat van de innerlijke stem Gods te leggen. Discipline. De kern van de Samenkomst.

‘En er zijn geen loonarbeiders te krijgen,’ had zijn vader somber vastgesteld.

‘Ik zal mijn eigen arbeider zijn.’ Dat was eruit gekomen met een zweempje zondige trots. ‘Gij hebt mij ooit de woorden van John Woolman voorgehouden: als er beter geluisterd werd naar de innerlijke leiding van Gods Geest

zouden veel meer mensen zich wijden aan de geneugten van de boerenarbeid.' Daarop was Daniel naar buiten gelopen, naar zijn paard, was weer opgestegen en had geprobeerd zichzelf te zien als iemand anders dan de stille, in zichzelf gekeerde man die hij tot nu toe was geweest. Hij zou zorgen dat hij het boerenwerk waardig werd, al had hij nooit eerder voor dergelijke arbeid de handen uit de mouwen gestoken. Hij zou een glooiend stuk land vinden en een snelstromende kreek. Dwars door de Blue Ridge Mountains zou hij zijn kinderen voeren, en tegen de tijd dat ze een plekje hadden gevonden, zouden ze geen van allen nog achteromkijken.

Ze waren de Potomac al overgestoken met het veer van Evan Watkins. Daarna waren ze verder Virginia in getrokken, het oude Gemenebest. Voor de kinderen zou het een avontuur zijn, geen ballingschap.

Bij de eerste plantage die ze tegenkwamen, gaf Mary een harde ruk aan de teugels. 'Hier is vast wel iemand die onze arme baby kan zogen,' zei ze, denkend aan Luveen, die haar moeder en hen allemaal had grootgebracht maar die niet meegewild had naar Virginia, waar ze mogelijk voor een slavin zou worden aangezien. *There's a betta world a'comin...* Een liedje dat Luveen altijd zong. Ooit zou er een betere wereld komen.

Maar Daniel wilde zijn kind niet door slavenarbeid gevoed zien. Hij draaide zich om, tilde de baby uit zijn wiegje en legde hem in de lege armen van de stiefmoeder.

Ze brachten een koude nacht door in een veld aan de kant van de weg; de kinderen dicht opeengepakt in de wagen en Daniel op de harde grond eronder. Hij hoorde de negenjarige Isaac aan zijn broertje vragen of die bang was dat de indianen hem zouden scalperen. Hij hoorde Mary het wiegeliedje van Luveen zingen. Hij hoorde Ruth Boyd de baby uit zijn wiegje halen om hem melk te geven van de

koer, die al net zo onwillig als de rest op deze reis was meegekomen, en hij draaide zich op zijn zij, bedekte zijn oren en dacht aan Jozef die met zijn jonge, maagdelijke vrouw naar Egypte was gevlucht. Twaalf jaar lang had hij zich nuttig gemaakt met het opstellen van akten en andere documenten en hij wist ongetwijfeld genoeg over land en de waarde ervan om een goede plek te vinden voor een nieuw thuis, waar hij zijn gezin weer een eerzaam bestaan kon bezorgen. Dat waren zijn gedachten toen hij op de grond onder die slecht toegeruste wagen naar het geklaag van zijn kinderen lag te luisteren.

Roepend vanaf de bok vroeg Daniel Ruth de volgende ochtend welke boeken ze had meegenomen om in de wildernis te lezen. Nog maar een paar dagen geleden had hij haar voor zijn dressoir zien staan, haar gewicht van de ene naar de andere kapotte schoen verplaatsend en eerbiedig met haar hand over het gepolijste hout strijkend. ‘Ik heb drie grondwaarborgen,’ had hij die dag in de eetkamer gezegd tegen het meisje dat nauwelijks ouder was dan zijn dochter. ‘Als we met mijn kinderen naar Virginia gaan, kunt gij reizen als mijn vrouw.’ Het was heel goed mogelijk, bedacht hij toen hij over zijn schouder naar haar ongewassen gezicht keek, dat ze nooit een boek had bezeten. ‘Gij moogt mijn *Aeneis* wel lenen,’ riep hij naar achteren, ‘als gij er voorzichtig mee zijt.’ Hij wilde naar haar glimlachen, maar ze hield haar hoofd gebogen en zag hem niet.

Maar dat ben ik juist aan het lezen, wilde Mary zeggen. Dat boek was het enige wat haar nog met haar vader verbond. Het was van hen samen.

Ze zweeg.

Voor hen strekte zich de Shenandoahvallei uit, een gebied met heuvels en kloven dat volgens de verhalen in de zomer één golvend beemdgrastapijt vormde, bezaaid met vlammeende rododendrons, maar dat nu bedekt was met een vroeg laagje rijp. De kou beet in handen en gezichten. Even dacht Daniel terug aan zijn huis, zijn tafel, zijn stoel